

Szélöntés a Tátrában

„Tömeges elhalásra
tömeges feltámadás következik.”
(dr. Schulek erdőmester)

Az elmúlt évben két említésre méltó esemény zavarta meg Közép-Európa erdeinek megszokott életét. Az egyik a Dunántúl térségében tapasztalt, szokatlanul nagy hernyódulás, a másik a Tátra régiójában bekövetkezett, régen nem látott mértékű szélöntés. Az utóbbi különösen sokkolta a laikus és a szakmai közvéleményt egyaránt. Kétségtelen, a képernyőn látott képsorok apokaliptikus álla-

potot idéztek. A sokkoló hatást csak fokozta, hogy az orkán erejű szél a Magas-Tátra legfelkapottabb turista- és síparadicsomát tépázta meg kegyetlenül. A hazai erdőjárók egy emberként sorakoztak fel a segíteni akarók mögé. Nyilatkozott természetvédő, okolva a múlt elhibázott monokultúrás erdőnevelését, erdészember ajánlott fel több millió tölgycsemét (a képernyőn ember-

fej nagyságú földlabdával méretes suháng volt látható), és az Egyesületet is tettekkészésre ösztökélték, elensúlyozván a természetvédők véleményét. De ahogy mondani szokás, a különböző felajánlásaikkal „túlszerették” a kétségtelenül hatalmas feladat előtt álló szlovák erdészokollégákat, akik jelezték, hogy jó lenne legalább a szakmai közvéleményt tájékoztatni a valós helyzetről

Interjú Simon Zsolttal, a szlovák mezőgazdasági miniszterrel

Élve a sok éves szakmai kapcsolatokkal, a találkozót Varga László erdőmérnök a Szlovák Államerdészeti Tótmegyeri Erdőigazgatóságának vezetője és Kovács Gábor, a Nyírerdő Rt nyugalmazott vezérigazgatója készítették elő,

Simon Zsolt miniszter úrnak (képünkön) röviden vázoltuk jövővelünk célját, mellyel, mint mondotta, a legmesszebbmenőkig egyetért, tekintettel a médiákban kialakult, olykor túldimenzionált helyzetismertetésre.

A Szlovák Köztársaság 2,4 millió hektáron folytat mezőgazdasági termelést, melyből 1 millió150 ezer hektár művelés alatt álló terület tarthat igényt agrártámogatásra – figyelembe véve az európai uniós kritériumokat és lehetőségeket –, melyet Szlovákia 98%-ban ki is használt a tavalyi keretből.

Az ország területének 40,96%-a (2 millió hektár) erdő, melynek 42%-a állami tulajdon. A szokatlan hevessegű szélvihar a legnagyobb kárt a Tátrai Nemzeti Park (TANAP) kezelésében lévő állami erdőkben okozta, emellett jelentős kárt szenvedett az ország összes erdőterületének felét kezelő Lesy Slovenskej Republiky (Szlovák Köztársaság Állami Erdőgazdasága), továbbá sok közösségi és magánerdő is.

Simon Zsolt miniszter úr elmondta, hogy a katasztrófa után azonnal négy miniszteri rendeletet adtak ki.

– A balesetek elkerülése végett három napra megtiltották minden erdőbe a belépést.

– Rendelkeztek a közutakra dőlő fák eltakarításáról és az utak melletti erdőszegezélyek megtisztításának biztonságossá tételéről.

– Vadászati tilalmat rendeltek el a térségben, mely a mai napig érvényben van.

– Két hétre letiltották az ország egész területén a fenyő kitermelését.

Ennyi idő volt ugyanis szükséges ahhoz, hogy a kár nagyságát felmérjék, részben hagyományos földi eszközökkel, részben légi földérítéssel, és úrfotók interpretációjával. Az adatok összessége után előkészítették a szükséges hatósági intézkedéseket. Az általános fakitermelési tilalom feloldásával egyidejűleg meghatározták az egyes erdőgazdaságok teendőit, mert valamennyinek jutott feladat a kár felszámolásában.

Kovács Gábor kérdésére a miniszter úr elmondta, hogy a TANAP 10 millió koronát kapott, áthidalandó a költségvetési szervezet forgóeszköz-hiányát. A TANAP nemzetközi versenytárgyalást hirdetett a mintegy 12 ezer hektárnyi kárt szenvedett területen való felszámolási munkákra. Az állami erdőgazdaság és a többi károsult gazdálkodó szervezet jórészt saját maga és hazai vállalkozókkal dolgoztatja fel a földön fekvő faanyagot. A feldolgozott faanyag árbevételéből az erdőtulajdonosoknak fedezni kell költségeiket. Ott, ahol köz-

érdeket érintett a mentesítés (út, vasút, egyéb nyomvonalas létesítmény, lakó-, esetleg gazdasági épület stb.), a költségeket az erdőgazdálkodónak mint kárfelszámolóknak megtéríti.

A felújítással kapcsolatban a miniszter úr elmondta, hogy azokban az erdőrészletekben, ahol költséges technológiájú mesterséges felújítást tartanak szükségesnek a természetvédelmi szakemberek, közadakozásra, alapítványi támogatásra számítanak. Egyelőre szépen gyűlnek az erre szánt pénzeszközök. A hagyományos erdőgazdálkodással érintett területeken a gazdálkodó saját maga oldja meg a felújítást.

Arra a kérdésre, hogy EU-támogatást is igénybe kívánnak-e venni, a miniszter úr jelezte, hogy mint EU-tagok, másféle programokra kaphatnak támogatást, itt elsősorban a gyenge minőségű mezőgazdasági termőföldek

2004 novemberi széldöntés

Az 1996-os széldöntés felújítása

erdősítésére gondolt, melynek finanszírozásában vállalt szerepet az EU.

Kovács Gábor a hazai tapasztalatok alapján megkérdezte a minisztert, hogy milyen jövőt szánnak a szlovák államerdészetnek. Simon Zsolt miniszter úr közölte, hogy a tárcához tartozó állami tulajdonú erdőkben lényeges változás várható. A kezelésében lévő, több, mint egymillió hektár állami tulajdonú erdő szlo-

vák nemzeti kincs. A földterület és a rajta lévő erdőállomány az állam tulajdonában marad. Az erdőkezelő szervezetet részvénytársasággá alakítják, és az egyszemélyes társaságba apportálják az erdőgazdaság infrastruktúráját, működő üzemait, tárgyi eszközeit és egyéb javait. A társaság tulajdonosa – a megalkotandó törvény szerint – az állam marad.

Megköszönve a miniszteri fogadást, és

tolmácsolva a miniszter úrnak az Országos Erdészeti Egyesület együttműködését a széldöntéssel kapcsolatban, Besztercebánya felé vettünk utunkat. A város gyönyörű történelmi főterén találjuk az erdőigazgatóságot, melynek épülete történelmi időkbe vezet vissza. Ez az épület volt ugyanis a Magyar Királyi Erdőgazdaság helyi központja a monarchia idején. (Fotót lásd 61. oldal.)

Karol Vinš, a Szlovák Államerdészet vezérigazgatója

Karol Vinš a támadó szélirányt mutatja

2004. november 19-én 170 km/óra mért sebességgel csapott le a szélvihar a térségre. Északnyugat felől tört a Magas-Tátrán keresztül az Alacsony Tátra régiójába. A két hegységet elválasztó völgyben felgyorsulva okozta a nem mindennapi pusztítást a szélvihar. Az állami erdőkben másfél millió köbméter, míg a TANAP területén kettő és fél millió köbméter faanyag esett áldozatul. A hegyerinceken átbukó szél felgyorsult és horizontális turbulenciát okozott. Ennek következtében elsősorban a déli oldalakat érte a károsítás. Megtudtuk, hogy az a másfél millió köbméter, ami az állami erdőket érintette, hozzávetőleg megegyezik a Szlovák Államerdészet egész évi fakitermelési tervével, így a széldöntés, túl a szervezési és technikai igénye-

ken, különösebb zavart nem okoz a Szlovák Államerdészet munkájában (a táblázatot lásd a 62. oldalon). Számításaik szerint, mondotta Karol Vinš, a fapiacra sem lesz különösebb hatással a kényszerből kitermelendő faanyag mennyisége, maximum 5–7%-os piaci ingadozással számolnak. A vezérigazgató úr, érzékeltetve a szervezés folyamatosságát, elmondta, hogy a széldöntés után egy hónappal már napi 1800 köbméter mentett fát szállítottak a rakodókra. Megjegyezte, hogy e teljesítményhez hozzájárult a hó nélküli időjárás.

A helyszínen Peter Gogola sajtóreferens és Milan Oravkin a benyusi üzemigazgatóság főmérnöke kalauzoltak a terepen, ahol bemutatták a harvesterekkel és a lovakkal való feldolgozás és közelítés munkafolyamatait.

Vendéglátóink elvittek Osrbcie községhatárba, ahol Cernák József kerületvezető bemutatta az 1996-ban ugyancsak széldöntés áldozatául esett 920 hektár felújítási munkálatait. Itt 510 ezer köbméter faanyag dőlt le, melyet két év alatt dolgoztak fel. Az 1997–2001-ig tartó felújítás során 80%-ot mesterségesen, 1–3 éves, saját termelésű csemetével hajtottak végre. Az eredeti 67% fenyőből 53% fenyő, és a

Balról Peter Gogola, Milan Oravkin és Varga László

38% lombos fafajból 47% lett a sikeres felújítás során.

Karol Vinš vezérigazgató nyomatékosan felhívta a figyelmet arra, hogy Szlovákiában is szigorúan ragaszkodnak a szaporítóanyag származási körzetéhez, és ezzel kizárta a külhoni segítséget. Mint elmondta, bizonyos „bércsemete”-nevelésre sor kerülhet, de csak a Szlovákia déli részén lévő csemetekertekben.

Szlovák erdész kollégáink, megköszönve a magyar erdészek kitüntető figyelmét a természeti csapással kapcsolatban, örömmel fogadták az Országos Erdészeti Egyesület javaslatát, hogy májusban ültessünk emlékfát, mely szimbolizálja a térség erdőfelújítását.